

۲۰۱۵۷۸۵۴

نقش کلیدی خلاقیت و نوآوری در چرخه صنعت

تألیف: دکتر آرمین سهیلا روشنی تختمشلو

www.ketab.ir

سرشناسه :	روشنی تختمشلو، سهیلا، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور :	نقش کلیدی خلاقیت و نوآوری در چرخه صنعت/ تالیف و گردآوری سهیلا روشنی تختمشلو؛ ویراستار مرضیه تاتار.
مشخصات نشر :	تهران: ساحل زندگی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری :	۲۶۴ ص.: مصور، جدول، نمودار؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۸۹۷۸-۳۱-۲
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
موضوع :	صنعت -- نوآوری
موضوع :	Industries -- Technological innovations
موضوع :	خلاقیت در کسب و کار
موضوع :	Creative ability in business
موضوع :	خلاقیت
موضوع :	Creative ability
موضوع :	نوآوری
موضوع :	Technological innovations
رده بندی کنگره :	HD۳۰/۲
رده بندی دیویی :	۶۵۸/۴۰۳۸
شماره کتابشناسی ملی :	۵۸۷۱/۱۳

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

تهران، خیابان دانشگاه، کوچه علمی، پلاک ۶

تلفن: ۶۶۴۹۲۲۲۷

نام کتاب: نقش کلیدی خلاقیت و نوآوری در چرخه صنعت

تألیف و گردآوری: سهیلا روشنی تختمشلو

ویراستار: مرضیه تاتار / صفحه آرا: ندا وجدی / ناشر: انتشارات ساحل زندگی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸ / تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۹۷۸-۳۱-۲

قیمت: ۳۴۰۰۰ تومان

مقدمه مؤلف

پیشرفت روز افزون دانش و تکنولوژی و جریان گسترده اطلاعات، امروزه جامعه ما را نیازمند آموزش مهارت‌هایی است که با کمک آن بتواند همگام با توسعه علم و فناوری به پیش برود. هاست باید پرورش انسان‌هایی باشد که بتوانند با مغزی خلاق با مشکلات روبرو شده و به حل آنها بپردازند. به گونه‌ای که انسان‌ها بتوانند به خوبی با یکدیگر ارتباط برقرار کرده و بهره‌گیری از دانش جمعی و تولید افکار نو مشکلات را از میان بردارند. امروزه مردم نیازمند آموزش خلاقیت هستند که با خلق افکار نو به سوی یک جامعه سه‌دست‌م‌م بردارند از سوی دیگر باید در نظر داشت که خلاقیت و نوآوری در حوزه صنعت و تولید پیشرفت برای جامعه و آینده است، سرمایه‌گذاری‌های وسیع در حوزه صنعت سبب پیشبرد جامعه و رسیدن به سر منزل مقصود می‌شود حال آنکه دانش و فن‌آوری در حوزه صنعت با مشکلات و آفت‌هایی روبه‌رو است. رشد فزاینده اطلاعات، سبب شده است که هر انسانی از تجربه و علم و دانشی برخوردار باشد که دیگری فرصت کسب آنها را نداشته باشد، لذا به جریان انداختن اطلاعات حاوی علم و دانش و استفاده از تجربه انسان‌ها در حوزه صنعت یکی از رموز موفقیت در دنیای امروز است.

یکی از شرایط لازم برای پدیدار شدن افکار نو، شناسایی صنایع خلاق و صنایع پیشرو است، صنایع خلاق، صنایعی هستند که اساس آنها ایجاد و انتشار دانش و اطلاعات است. ریشه این مفهوم در قالب صنایعی باز می‌گردد که در طی زمان و با انقلاب فناوری اطلاعات و ارتباطات فرهنگی چون سینما، نرم افزار، موسیقی، پویا نمایی، بازی رایانه‌ای و ... ظهور می‌یابد. با این رویکرد، صنایع خلاق صنایعی محسوب می‌شوند که اصل و ریشه خود را از خلاقیت، مهارت و استعداد افراد گرفته‌اند و

پتانسیل تولید ثروت و شغل آفرینی را دارند. صنایع خلاق، نشانه‌ای از تحول صنعت است که دنباله‌گر تغییرات ساختاری ناشی از تایید فناوری‌های نوین و محصولات جدید می‌باشد. منطق اولیه فعالیت‌های متفاوت در این صنایع، خلاقیت فردی و سرمایه فکری موجود در این فعالیت‌ها است و فصل مشترک تمام آنها، ویژگی زیبایی شناسانه این صنایع است حال باید دید که یک ایده ناب می‌بایست چه ویژگی‌هایی داشته باشد که به اختراع تبدیل شده و چرخ‌های حوزه صنعت را بچرخاند؟

مؤلف

سهیلا روشنی تختمشلو

www.ketab.ir

فهرست

۱۳	مقدمه
۱۴	تعریف خلاقیت
۱۴	تعریف خلاقیت از دیدگاه روانشناسی
۱۵	تعریف خلاقیت از دیدگاه سازمانی
۱۵	انواع خلاقیت
۱۷	ویژگی‌های افراد اخلاق
۱۹	موانع خلاقیت
۲۰	پرورش تفکر خلاق با استفاده از سؤالات
۲۱	علم و رابطه آن با خلاقیت
۲۲	نقشه ذهنی؛ راهکاری مؤثر برای تفکر خلاق
۲۳	نوآوری
۲۴	انواع نوآوری
۲۴	فشار کارمندان
۲۵	موانع روز نوآوری در کسب و کار
۲۶	تفاوت نوآوری با خلاقیت
۲۷	خلاقیت و نوآوری چگونه با هم مرتبط شده‌اند؟
۲۷	ارتباط بین یادآوری نوآوری و خلاقیت
۲۸	روش‌هایی کاربردی خلاقیت
۲۸	تکنیک «CATWOE» راهی برای بروز خلاقیت
۲۹	الف) مشتریان
۲۹	ب) بازیگران
۲۹	ج) فرآیند تبدیل
۳۰	د) دیدگاه جهانی
۳۰	ه) مالک
۳۱	و) محدودیت‌های محیطی
۳۱	تکنیک‌های توسعه خلاقیت گروهی
۳۱	طوفان فکری
۳۲	تکنیک خلاقیت شش کلاه تفکر
۳۴	گردش تخیلی
۳۵	تفکر موازی
۳۶	ارتباط اجباری
۳۶	خلاقیت و نوآوری در سازمان
۳۷	ویژگی‌های سازمان خلاق
۳۸	نقش مدیر در پرورش خلاقیت
۳۹	مقاله‌ای در ارتباط با رابطه بین خلاقیت و نوآوری محصول
۴۰	۱- معرفی
۴۱	۲- روش تحقیق
۴۲	۳- استخراج داده‌ها

۴۳	۴- نتایج تجزیه و تحلیل
۴۳	۴-۱- در نظر گرفتن خلاقیت
۴۴	۴-۲- رویکردها به نوآوری
۴۶	۴-۳- خلاقیت و نوآوری محصول ادراک منابع تحقیقاتی
۴۸	۱- نتیجه‌گیری‌ها
۴۹	۲- منابع
۵۲	انواع نوآوری صنعتی
۵۲	الف) خلاقیت و نوآوری بنیادی
۵۳	ب) خلاقیت و نوآوری فرآیندی
۵۳	ج) خلاقیت و نوآوری فرآورده‌ای
۵۳	رابطه ایجاد خلاقیت و نوآوری
۵۴	اقدامات عملی برای سیستم نوآوری
۵۶	فرهنگ
۵۶	مالک
۵۶	فرایند
۵۷	منابع
۵۷	استراتژی
۵۷	کنکاش همه
۵۸	تنوع و تفاوت
۵۸	ابزار و معیارهایی برای اندازه‌گیری به رفت
۵۸	آموزش و مربیگری
۵۹	سیستم مدیریت ایده‌ها
۵۹	نتیجه‌گیری
۶۱	الف) خلاقیت و نوآوری بنیادی
۶۱	ب) خلاقیت و نوآوری فرآیندی
۶۱	ج) خلاقیت و نوآوری فرآورده‌ای
۶۲	خلاقیت و نوآوری در حوزه صنعت موتور پیشرفت برای آینده
۶۲	گسترش صنایع خلاق و نوآوری متقابل
۶۲	۱- معرفی
۶۴	۲- تعریف اثرات ناگهانی و نوآوری متقابل
۶۷	۳- ویژگی‌ها خاص صنایع خلاق
۶۷	۱۰۳ صنایع خلاق چیست؟
۶۸	۲۰۳ خصوصیات خاص صنایع خلاق و معنی آن‌ها برای سیاست مداخله‌ای که هدف آن تسهیل نوآوری متقابل است، چیست؟
۷۱	۴- نقشه‌برداری نمونه‌های موفقیت‌آمیز نوآوری در میان
۷۱	۱۰۴ میانی نقشه‌برداری
۷۵	۵- توصیه‌های سیاسی انتقال ایده‌ها در سراسر مرزهای صنعت و یا چگونگی انتقال ایده‌ها سایر صنایع
۷۵	۱۰۵ پیش‌بینی تجزیه و تحلیل صنایع در حال ظهور
۷۸	۲۰۵ خوشه‌ها و سازمان‌های مدیریت خوشه ایجاد خوشه‌های متقابل صنعت

- استراتژی ایده آل و نمونه کارهای خدمات ایده آل باید چگونه باشد؟ ۸۰
- چگونه می‌توان این کار را انجام داد؟ برخی از بازتاب‌ها ۸۲
- ۴۰۵ خلاصه‌ای از توصیه‌ها ۸۴
- تبیین شدت اثر عوامل مؤثر بر پایش توسعه صنایع خلاق با استفاده از روش دی مثل ۸۷
- ۱- مبانی نظری و پیشینه پژوهش ۸۹
- ۱۰۱ صنایع خلاق و نقش آن در اقتصاد ۸۹
- ۱-۱- مدل‌های طبقه‌بندی صنایع خلاق ۹۲
- مدل وزارت فرهنگ انگلیس (مدل DCMS) ۹۲
- مدل متون نمادین ۹۲
- مدل دایره‌های هم‌مرکز ۹۲
- مدل کبی‌رایت سازمان جهانی مالکیت معنوی ۹۳
- مدل تجاری نهاد آماری یونسکو ۹۳
- ۳۰۱ ویژگی‌ها و عوامل مؤثر بر صنایع خلاق ۹۵
- ۴۰۱ شینه تجربی ۹۸
- ۲ روش‌های پژوهش ۱۰۰
- تحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش ۱۰۲
۴. نتیجه‌گیری و آوری تحقیق ۱۰۷
- صنایع خلاق؛ موتور پیشرفت برای آینده؟ ۱۰۹
- صنایع خلاق و فرسنگی، عاصمه و زمینه‌ها ۱۱۰
- درآمد و گردش مالی در صنایع خلاق و فرهنگی ۱۱۲
- فرصت‌های کلیدی صنایع خلاق ۱۱۴
- چارچوب تسهیل‌کننده صنایع خلاق ۱۱۵
- چهار مؤلفه کلیدی راهبرد صنایع خلاق و فرهنگی ۱۱۷
- ۱- صنایع خلاق و فرهنگی به‌عنوان سکان‌دار نوآوری و توسعه ۱۱۷
- ۲- اثرات صنایع خلاق در میان بخش‌های مختلف ۱۱۸
- ۳- صنایع خلاق و توسعه اقتصادی ۱۱۹
- ۴- آموزش و صنایع خلاق و فرهنگی ۱۲۰
- منظور ما از صنایع فرهنگی و خلاق به چه معناست؟ ۱۲۱
- انقلاب صنعتی چهارم و آینده کارخانه‌ها ۱۲۳
- انقلاب صنعتی چهارم تحولات اساسی در تولید ایجاد می‌کند ۱۲۴
- مثال‌هایی از تکنولوژی انقلاب صنعتی چهارم ۱۲۶
- ۱ - مقابله با ترس از ناشناخته‌ها با تغییر مدیریت در انقلاب صنعتی چهارم ۱۲۶
- ۲ - بهبود کیفیت در طول فرآیند با استفاده از یادگیری ماشین ۱۲۷
- ۳ - استفاده از تکنولوژی‌های مالی در مقیاس کوچک ۱۲۸
- ۴ - صرفه‌جویی در هزینه و مکان با استفاده از مزایای هم‌زاد دیجیتال ۱۲۹
- استفاده از تکنولوژی و انتشار دادن آن ۱۲۹
- بررسی تاریخی رشد اقتصادی دنیا ۱۲۹
- تاریخ رشد اقتصادی دنیا ۱۳۰
- تغییرات تمدنی تحت تأثیر رشد اقتصادی دنیا ۱۳۱
- تغییرات نرخ بهره وری در جهان ۱۳۲

۱۳۲	روند رشد بهره‌وری نیروی کار دنیا
۱۳۳	تغییرات نرخ بهره‌وری در آمریکا
۱۳۳	مروری بر ویژگی‌های انقلاب‌های صنعتی
۱۳۵	ویژگی‌های انقلاب صنعتی چهارم
۱۳۶	بررسی انقلاب صنعتی آینده
۱۳۷	چالش‌ها و فرصت‌ها
۱۳۹	نوآوری‌های مشترک
۱۳۹	ساختارهای سازمانی
۱۳۹	- تأثیر بر دولت
۱۴۱	- تأثیر بر مردم
۱۴۲	- تختن آینده
۱۴۳	حوزه‌های تغییر در انقلاب صنعتی چهارم
۱۴۷	حوزه‌های تأثیرپذیر در انقلاب صنعتی چهارم
۱۴۹	- تبعه دیگر بهره‌ها در استفاده از ظرفیت‌های انقلاب صنعتی چهارم
۱۵۰	فناوری بلاک چین چیست؟
۱۵۲	انواع بلاک چین
۱۵۳	بلاک چین عمومی و انحصاری
	مثال اجرایی: بیت کوین، لایت کوین و انواع سیستم‌های عمومی و آزاد مبتنی
۱۵۳	بر بلاک چین
۱۵۴	بلاک چین عمومی انحصاری
۱۵۴	مثال اجرایی: چند شرکت فروشنده‌های گوناگون در ایالات متحده
۱۵۵	بلاک چین خصوصی انحصاری
۱۵۵	مثال اجرایی: سیستم‌های پرداخت حقوق با بلاک چین
۱۵۶	بلاک چین از دیدگاه فنی
۱۵۸	تعریف اعتماد دیجیتال
۱۵۸	مروری بر ایده‌های کارآفرینی، استارت‌آپ‌ها و شتاب دهنده
۱۶۱	۱۴ گروه که استارت‌آپ‌های ایران و جهان در آن حضور دارند
۱۶۱	شتاب دهنده‌ها بهترین فرصت برای حمایت از کسب و کارهای نو
	با مشاغل خانگی موفق و ایده‌های راه اندازی کسب و کارهای کوچک رسود آشنا
۱۶۳	شدیم
۱۶۱	چطور می‌توان در روستا کار آفرینی کرد؟
۱۶۴	لیست مشاغل خانگی پردرآمد برای آقایان
	معرفی ایده‌های کسب و کار موفق در ایران و آشنایی با ایده کسب و کار با سرمایه کم
۱۶۶	
۱۶۶	آموزش راه اندازی کسب و کارهای خانگی
	فهرستی از محبوب‌ترین و جدیدترین فرصت‌های استارت‌آپ و راه اندازی کسب و کار
۱۶۷	خانگی پردرآمد
۱۶۸	هوش مصنوعی سبک نوآوری و اختراع کردن ما را نیز تغییر می‌دهد
۱۷۰	نحوه تفکر یک هوش مصنوعی، با انسان‌ها متفاوت است
۱۷۲	ایده‌ها، گران می‌شوند

- دستاوردهای بزرگ علمی، بیش از پیش به زمان و هزینه نیاز دارند..... ۱۷۲
- باوجود فناوری‌های متعدد، رشد کنونی علمی در جهان، راضی‌کننده نیست..... ۱۷۴
- تعداد محققان مورد نیاز برای یک نتیجه‌ی مشخص علمی در طول دهه‌های ۱۹۳۰ تا ۲۰۰۰ و مقایسه با نرخ بهره‌وری کلی در آمریکا..... ۱۷۵
- آمار بهره‌وری محققان در کشف داروهای مولکولی..... ۱۷۶
- دست برداشتن از علوم..... ۱۷۶
- نوآوری‌های انقلابی به زمان زیادی برای تحقیق و توسعه نیاز دارند..... ۱۷۷
- استارت‌آپ‌های هوش مصنوعی فعال در حوزه‌ی دارو و مواد..... ۱۷۹
- آزمایشگاه تحت مدیریت هوش مصنوعی..... ۱۸۰
- همان هوشی که توانایی تشخیص چهره‌ها را دارد، شاید توانایی کشف مواد را نیز پیدا کند..... ۱۸۱
- در آزمایشگاه‌های آینده، اکثر مراحل از طراحی تا آنالیز مواد توسط هوش مصنوعی انجام می‌شود..... ۱۸۴
- قدم ۱- قانع کردن محققان به مفید بودن هوش مصنوعی در تحقیقات است..... ۱۸۶
- هوش مصنوعی چگونه می‌تواند به بهبود خلاقیت انسان کمک کند..... ۱۸۷
- نمونه خلاقیت..... ۱۸۸
- برخلاف: در خلاقیت اکتسابی و آموختنی است..... ۱۸۹
- ساخت محیطی برای تسهیل خلاقیت..... ۱۹۰
- افزایش خروجی خلاقیت..... ۱۹۰
- AI با حذف وظایف تکراری، فضای خلاق را توسعه می‌دهد..... ۱۹۱
- آفت‌های نوآوری و خلاقیت در صنعت..... ۱۹۲
- موانع خلاقیت را بشناسید..... ۱۹۲
۱. ترس..... ۱۹۲
۲. رهبری ضعیف و عدم تعهد نسبت به نوآوری..... ۱۹۳
۳. تشریفات اداری، سیاست‌ها و مقررات دستگیرکننده..... ۱۹۴
۴. قدرت‌طلبی رهبران..... ۱۹۴
۵. فشار برای نتایج فوری..... ۱۹۴
۶. سوءگیری‌های شخصی: باورها، نگرش‌ها و ارزش‌ها..... ۱۹۵
- خلاقیت و نوآوری را در بین کارمندان به وجود آورید..... ۱۹۵
۱. تعریفی کارآمد برای خلاقیت و نوآوری مشخص کنید..... ۱۹۶
۲. فضایی در سازمان ایجاد کنید که در آن ایده‌ها ارزشمندتر گرفته شده و تا حد امکان اجرا شوند..... ۱۹۶
۳. با ایجاد معیارهای نوآورانه، ظرفیت خلاقانه و مبتکرانه سازمان را بسنجید..... ۱۹۷
۴. نگرش خود را نسبت به خلاقیت و نوآوری تغییر دهید..... ۱۹۷
۵. خلاقیت و نوآوری را به بخش جدایی‌ناپذیر تمام راهبردها و سیاست‌ها تبدیل کنید..... ۱۹۷
۶. ابزار و آموزش مورد نیاز جهت شکوفایی خلاقیت و نوآوری را برای کارمندان فراهم کنید..... ۱۹۷
۷. روشی برای جریان ایده‌های خلاق در سراسر زنجیره رهبران و دنبال‌کنندگان ایجاد کنید..... ۱۹۸

۱۹۸	۸. ترویج‌دهنده‌ی فضای همکاری و مشارکت باشید
۱۹۹	موانع نوآوری در سازمان
۲۱۰	صنایع پیشرو در حوضه خلاقیت
۲۱۰	نوآورترین شرکت‌های سال ۲۰۱۶
۲۱۱	مقدمه
۲۱۱	چالش‌های نوآوری بیرونی
۲۱۲	غلبه بر مقاومت داخلی
۲۱۳	ایجاد ارزش از طریق نوآوری
۲۱۵	ایجاد یک شبکه نوآوری گسترده
۲۱۶	بهربرداری یا از دست دادن منابع بیرونی
۲۱۸	تهیه بزیه و تحلیل‌های نوآوری
۲۱۹	معتادیت سایبری
۲۲۰	بدیل نوآوری بیرونی به داخلی
۲۲۱	ضرورت نوآوری بیرونی
۲۲۱	تجدید نیات مک‌سیسم‌ها و مدل‌های نوآوری
۲۲۵	۵ صنعت نوآورانه که سریع‌تر رشد می‌کند
۲۲۶	۱- کاهش قیمت باتری در بازار خودروهای الکتریکی و انرژی ذخیره‌سازی
۲۲۶	۲- پروتئین‌های خانگی: گوشت می‌شوند
۲۲۷	۳- امنیت و ایمنی به CyberArk: توسعه خانه هوشمند
۲۲۷	۴- هیدروپونیک: رویکرد کشاورزی قابل‌بهدی
۲۲۸	نرم افزار mHealth کمک به تبدیل آینده مراقبت‌های بهداشتی
۲۲۹	چگونه ایده بزرگ خود را به محصول تبدیل کنید
۲۲۹	۱. تا می‌توانید بازخورد دریافت کنید، ادامه از افراد ناسپ
۲۳۰	۲. دست به کار شوید
۲۳۱	۳. از اولین مشتریان خود قدردانی ویژه کنید
۲۳۱	۴. در زندگی خود تعادل ایجاد کنید
۲۳۲	پنج مرحله برای تجاری‌سازی فناوری
۲۳۲	مقدمه
۲۳۳	۱- فرصت
۲۳۴	۲- حفاظت
۲۳۴	۳- طرح کسب و کار و برنامه تجاری‌سازی
۲۳۵	۴- تیم‌سازی و تأمین سرمایه
۲۳۶	۵- اجرای طرح و توسعه محصول
۲۳۶	چگونه ایده را به محصول تبدیل کنیم؟
۲۳۷	مرحله درک یک جریان است
۲۳۸	پدیدآوری: پرورش، ساخت و شتابدهی
۲۳۹	در THINK ما مرحله پدیدآوری نوآوری را به سه بخش مجزا تقسیم می‌کنیم: پرورش، ساختن و شتابدهی
۲۴۰	صلاحیت‌های کلیدی مورد نیاز در مراحل مختلف پدیدآوری چه چیزهایی هستند: پرورش، ساخت و شتابدهی؟

۲۴۱	نگرش مکتب ادراکی
۲۴۱	چگونه ایده خود را به ثروت تبدیل کنیم؟
۲۴۳	مدل‌های تجاری سازی فناوری
۲۴۴	مدل گلداسمیت
۲۴۵	مدل کوکیو
۲۴۵	مدل کویر مدل مرحله-دروازه
۲۴۶	مدل رانول و زیگفیلد
۲۴۷	مدل اندرو و سرکین
۲۴۷	مدل جولی
۲۴۸	مدل بونگ - دو کلی
۲۴۹	الگوی ماتانن
۲۵۰	نتیجه گیری
۲۵۱	۱. گام برای تجاری سازی یک ایده
۲۵۱	مقدمه
۲۵۱	۱- من یک ایده بزرگ و انقلابی دارم؛ چگونه می توانم آن را دنبال کنم؟
۲۵۲	۲- چه راه حل های جایگزینی در مقایسه با ایده شما وجود دارد؟
۲۵۲	۳- آیا من به یک شریک نیاز دارم؟
۲۵۳	۴- آیا باید ایده خود را به عنوان یک پتنت به ثبت برسانیم؟
۲۵۴	۵- چگونه می توانم از تحقیقات امیدبخش اولیه به سمت توسعه و پیشرفت های جدی حرکت نمایم؟
۲۵۵	۶- از میان طیف وسیعی از خدمات نهادهای حمایتی، به منظور پشتیبانی از فعالیت های تحقیق و توسعه ای، چگونه خدمات مناسب را انتخاب نمایم و چه ابعادی را در انتخاب خود مورد توجه قرار دهیم؟
۲۵۶	۷- چگونه می توان برای اخذ گزینش های حمایتی رقابت نمود؟ فرآیند بررسی برنامه های تحقیقاتی چه جنبه هایی را در بر می گیرد؟
۲۵۷	۸- برای پیشبرد فرآیند تحقیق چه باید کرد؟
۲۵۸	۹- چگونه می توانم محصول جدید خود را تجاری نمایم؟
۲۵۸	۱۰- ایده به موفقیت رسید؛ مرحله بعدی چیست؟
۲۶۰	منابع و مآخذ

مقدمه

با پیشرفت روز افزون دانش و فناوری و جریان گسترده اطلاعات، امروزه جامعه ما نیازمند آموزش مهارت‌هایی است که با کمک آن بتواند همگام با توسعه علم و فناوری به‌پیش برود. هدف باید پرورش انسان‌هایی باشد که بتوانند با مغزی خلاق با مشکلات روبرو شده و به حل آن‌ها بپردازند. به گونه‌ای که انسان‌ها بتوانند به‌خوبی با یکدیگر ارتباط برقرار کرده و با بهره‌گیری از دانش جمعی و تولید افکار نو مشکلات را از میان بردارند. امروزه مردم ما نیازمند آموزش خلاقیت هستند که با خلق افکار نو به‌سوی یک جامعه نو حادث می‌شود. رشد فزاینده اطلاعات، سبب شده است که هر انسانی از تجربه و علم بیشتری برخوردار باشد که دیگری فرصت کسب آن‌ها را نداشته باشد، لذا به جریان انتخاب اطلاعات حاوی علم و دانش و تجربه در بین انسان‌ها یکی از رموز موفقیت در دنیای امروز است. هیچ‌کس قادر نیست به میزان اطلاعات واقعی هر کس که در گوشه ذهن او نهفته است پی ببرد. این اطلاعات زمانی به حرکت در می‌آید که انگیزه‌ای قوی سبب به شدن آن به بیرون ذهن می‌شود. در این مرحله انسان‌ها به سرنوشت یکدیگر حساس‌اند و در جهت رشد یکدیگر می‌کوشند و در نهایت سبب می‌شود جریانی از علم و دانش و تجربیات میان آن‌ها جاری شود که همین امر زمینه‌ساز نوآوری و خلاقیت خواهد بود.

یکی از عوامل مؤثر در بروز خلاقیت در یک جامعه، زمینه‌سازری و سترسازی در بین انسان‌ها جهت ایجاد فرهنگی است که در آن همگان در تلاش برای یاد دادن دیگری هستند و با تأثیر بر روی یکدیگر به پیشرفت جامعه کمک می‌کنند.

یکی از شرایط لازم برای پدیدار شدن افکار نو، وجود آرامش برای مغز است. به همین خاطر لازم است انسان‌ها بکوشند در جامعه شرایطی پدید آید که در بستر آن مغز بیندیشد و تکامل یابد و سبب‌ساز افکار نو شده و شرایط برای سازندگی در جامعه مهیا شود. با افزایش سپرده‌گذاری‌های اخلاقی می‌توان شرایط را برای شکل‌گیری یک محیط آرام‌بخش در جامعه فراهم کرد. کاهش سپرده‌گذاری‌های اخلاقی در جامعه سبب می‌شود که زمینه برای گسسته شدن روابط اجتماعی گسترش یابد و با سست

شدن پیوندهای اجتماعی، شرایط لازم برای بروز خلاقیت در جامعه سخت تر می شود؛ زیرا فرصتی برای تفکر کردن وجود نخواهد داشت.

تعریف خلاقیت

از خلاقیت تعریف های زیادی شده است. در اینجا برخی از تعاریف مهم را مورد بررسی قرار می دهیم:

- خلاقیت یعنی تلاش برای ایجاد یک تغییر هدفدار در توان اجتماعی یا اقتصادی سازمان
- خلاقیت به کارگیری توانایی های ذهنی برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید است
- خلاقیت یعنی توانایی پرورش یا به وجود آوردن یک انگاره یا اندیشه جدید (در بحث خلاقیت نظر به وجود آوردن یک محصول جدید است)
- خلاقیت عبارت است از طی کردن راهی تازه یا پیمودن یک راه طی شده قبلی به طرز نوین

تعریف خلاقیت از دیدگاه روانشناسی

خلاقیت یکی از جنبه های اصلی تفکر و اندیشیدن است. تفکر عبارت است از فرایند بازآرایی یا تغییر اطلاعات و نمادهای کسب شده موجود در حافظه درازمدت. تفکر بر دو نوع است:

- تفکر همگرا: تفکر همگرا عبارت است از فرایند بازآرایی یا دوباره سازی اطلاعات و نمادهای کسب شده موجود در حافظه درازمدت.
- تفکر واگرا: تفکر واگرا عبارت است از فرایند تولید و بازآرایی اطلاعات و نمادهای کسب شده موجود در حافظه درازمدت، خلاقیت یعنی تفکر واگرا.

بر اساس این تعریف خلاقیت ارتباط مستقیمی با قوه تخیل یا توانایی تصویرسازی ذهنی دارد. این توانایی عبارت است از فرایند تشکیل تصویرهایی از پدیده های ادراک شده در ذهن و خلاقیت عبارت است از فرایند یافتن راه های جدید برای انجام دادن بهتر کارها؛ خلاقیت یعنی توانایی ارائه راه حل جدید برای حل مسائل؛ خلاقیت یعنی ارائه فکرها و طرح های نوین برای تولیدات و خدمات جدید و استمرار آن پس از غیبت آن پدیده ها.

تعریف خلاقیت از دیدگاه سازمانی

خلاقیت یعنی ارائه فکر و طرح نوین برای بهبود و ارتقاء کمیت یا کیفیت فعالیت‌های سازمان؛ مثلاً افزایش بهره‌وری، افزایش تولیدات یا خدمات، کاهش هزینه‌ها، تولیدات یا خدمات از روش بهتر، تولیدات یا خدمات جدید و غیره.

روبرت جی استرنبرگ و لیندای اوهارا در بررسی‌های خود شش عامل را در خلاقیت افراد مؤثر دانسته‌اند:

۱- داشتن دانش پایه‌ای در زمینه‌ای محدود و کسب تجربه و تخصص در سالیان متمادی.

۲- توانایی مقلان: توانایی ارائه ایده خلاق از طریق تعریف مجدد و برقراری ارتباطات جدید در مسائل.

۳- سبک فکری: افراد خلاق عموماً در مقابل روش ارائه شده از طرف سازمان و مدیریت ارشد، سبک فکری abgesurden (غیرعادی) را برمی‌گزینند.

۴- انگیزش: افراد خلاق عموماً به دلیل آوردن ایده‌های خود برانگیخته می‌شوند.

۵- شخصیت: افراد خلاق عموماً دارای ویژگی‌های شخصیتی مانند مصر بودن، مقاوم بودن در مقابل فشارهای بیرونی و داخلی و نیز مقاوم بودن در مقابل وسوسه هم‌رنگ جماعت شدن هستند.

۶- محیط: افراد خلاق عموماً در داخل محیط‌های حمایتی بیشتر امکان ظهور می‌یابند.

انواع خلاقیت

خلاقیت را می‌توان یک فرآیند فعال دانست که الزاماً در فرآیند نوآوری دخیل می‌گردد. این مفهوم، نوعی عادت یادگیری است که نیازمند مهارت و همچنین داشتن درک و شناخت کافی، در زمینه‌ای است که باید خلاقیت در آن جریان یابد. فرآیندهای خلاقانه، در قلب نوآوری جای داشته و بدون آن، فرآیند نوآوری به نتیجه درخوری نخواهد رسید.